

Geiten op Bonaire: Plan van Aanpak

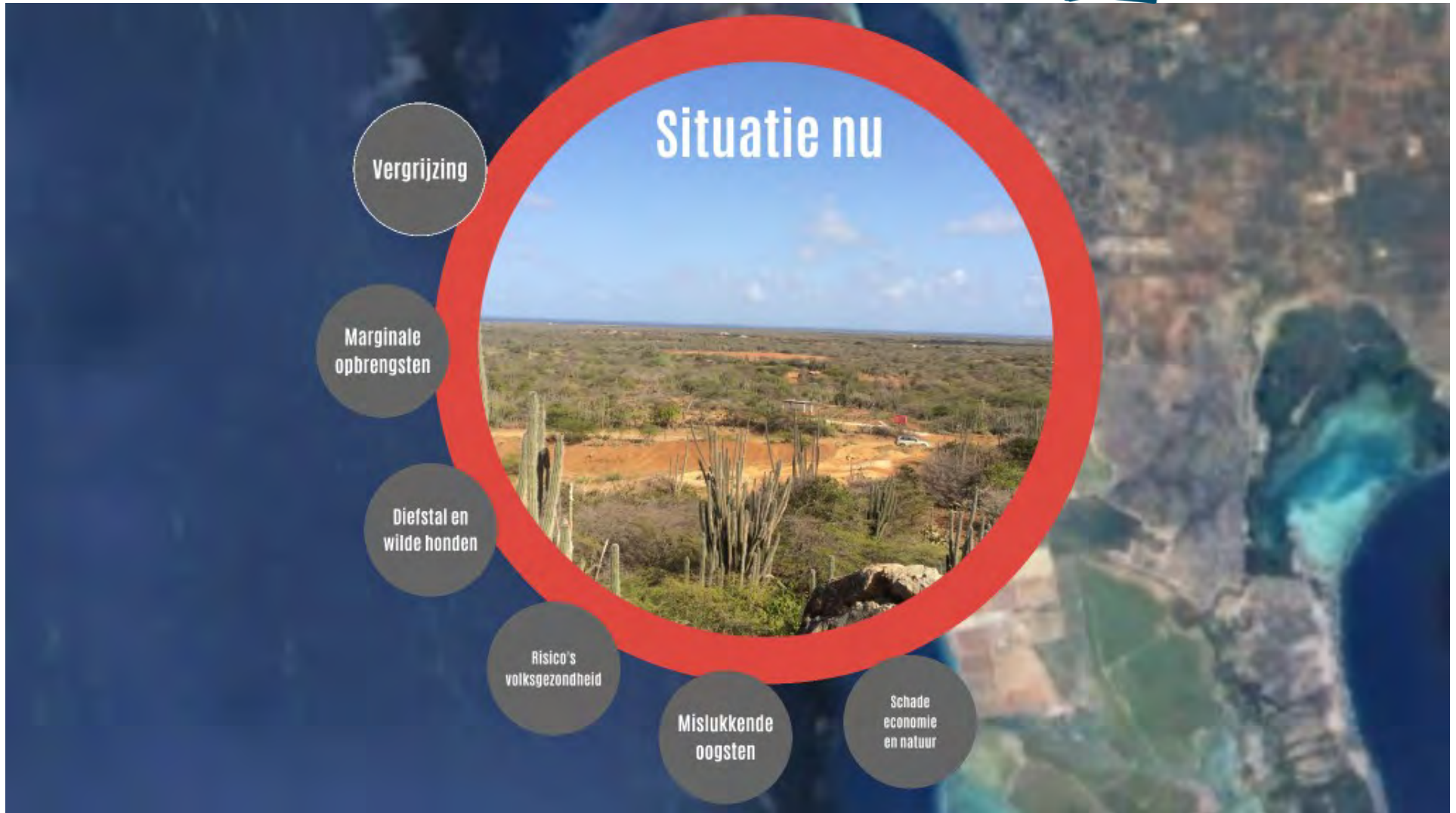
21 okt 2017
Kriabon,
Bonaire

Situatie nu

Toekomst

Tot slot

Vergrijzing

Geitenhouderij is hobby

Marginale opbrengsten

- Lage prijzen
- Geen onderscheid in de markt

Diefstal en wilde honden

- Verlaten kunukugebied
- Gebrekkige handhaving

Risico's volksgezondheid

- Illegale slacht en handel

Mislukkende oogsten

- Regenval beperkt en onvoorspelbaar
- Aankoop voer nodig
- Of: de mondi in.

Schade economie en natuur

- Grazende geiten
- Erosie

Gewenste situatie

Geitenhouderij die economisch levensvatbaar is zonder de natuur en de economie (het toerisme) te schaden.

Water beschikbaar

Waarvoer beschikbaar

Beleer geiten

Geiten binnen omgeving

Identificatie geiten

Preventie & handhaving

Kennis & ondersteuning

Marktintegratie

Water beschikbaar

Irrigatie & drinkwater geiten

- Ontzilting
- AWZI

Windmolen
plaatsen

Windmolen plaatsen

- Privaat initiatief
- Overheid ondersteunt
- Leveringszekerheid contractueel vastgelegd

Ruwvoer beschikbaar

- Professionele ruwvoerteelt
- Jaarrond, met irrigatie
- Op één plek, waar water is
- Door professionele ondernemer
- O.b.v. tender van de overheid

Geschikte
plek zoeken

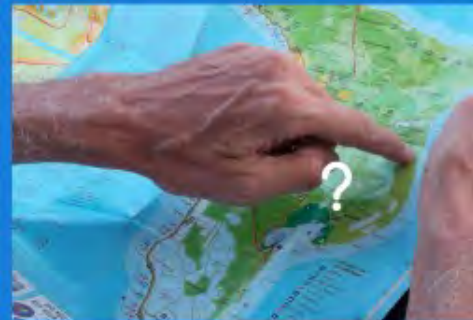
Experimenteren

Tender
uitschrijven

Geschikte plek zoeken

- Groot aaneengesloten terrein (> 50 ha)
- Goede grond
- Water ter plekke beschikbaar te maken voor irrigatie

Experimenteren

- gewas:
  - Brachiaria
  - Buffelgras
  - etc
- mm irrigatie
- grondbewerking
- gewas bewaring (hooi)

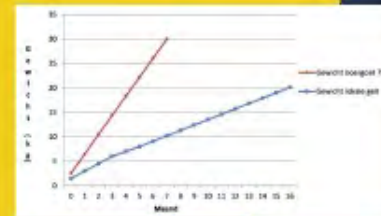
Tender uitschrijven

- Aanbesteding professionele veevoerproductie op Bonaire
- Gunning op basis van kwaliteit en kostprijs per % droge stof
- Overheid ondersteunt bij investeringen en eerste jaren exploitatie
- Vergelijk: aanbesteding windmolenparken op zee Nederland

Betere geiten

20+ bloedlijnen
bij LVV

- Boergoat
- Snellere en efficiëntere groei

20+ bloedlijnen bij LVV

- Investeren in minstens 20 bloedlijnen boergoats bij nieuwe LVV
  - start met aankoop 10 bokken
- Investeren in opzet stamboek

Geiten binnen omheining

- Geen begrazing van publieke gronden
- Loslopende geiten wegvangen
- Ontwikkeling en collectieve aankoop omheiningsmateriaal

Handhaven
verbod begrazing

Beter
hekwerk

Omheinen
kunuku's

Handhaven verbod begrazing

- Wegvangen loslopende geiten

Beter hekwerk

- Zoek of ontwikkel duurzamer omheiningsmateriaal

Omheinen kunuku's

- Collectieve inkoop
- Eenmalige campagne omheining kunuku's

Identificatie geiten

- Eigenaarschap vaststellen
- Diefstal tegengaan
- Rasverbetering

Identificatiesysteem
introduceren

Slachthuisprocedure

Identificatiesysteem introduceren

- Eigenaarschap
- Rasverbetering

Slachthuisprocedure

- Alleen slachten van geiten die naar eigenaar herleidbaar zijn
- Barrière tegen diefstal

Structurele
vervolgning

Preventie op
de kunuk

Intensiveren
handhaving
kunukgebied

Preventie & handhaving

- Diefstal tegengaan
- Nauwe samenwerking OM en DTH
- Gerichte patrouilles
- Technische maatregelen kunuku

Structurele vervolging

- Aangifte stimuleren (met identificatie makkelijker)
- Speciale 'plattelandsdriehoek'

Preventie op de kunuk

- Beschikbaarheid van en voorlichting over preventieve technische maatregelen
- Camera's , sensors e.d.

Intensiveren handhaving kunukugebied

- Samenwerking politie en DTH
- Training van handhavers

Kennis & ondersteuning

- Stimuleren en ondersteunen van professionele veehouderij
- Ondernemerschap
- Nieuwe LVV
- Financiering o.b.v. bedrijfsplan

Vernieuwing
LVV

Groen
onderwijs

Vernieuwing LVV

- Opbouw kennis & expertise
Veeteelt, landbouw en visserij
- Geiten belangrijk onderdeel
- o.a. fokkerij & stamboek

Groen onderwijs

- Concretiseer plannen voor groen onderwijs op mbo-niveau
- Nieuwe generatie van boeren

Marktontwikkeling

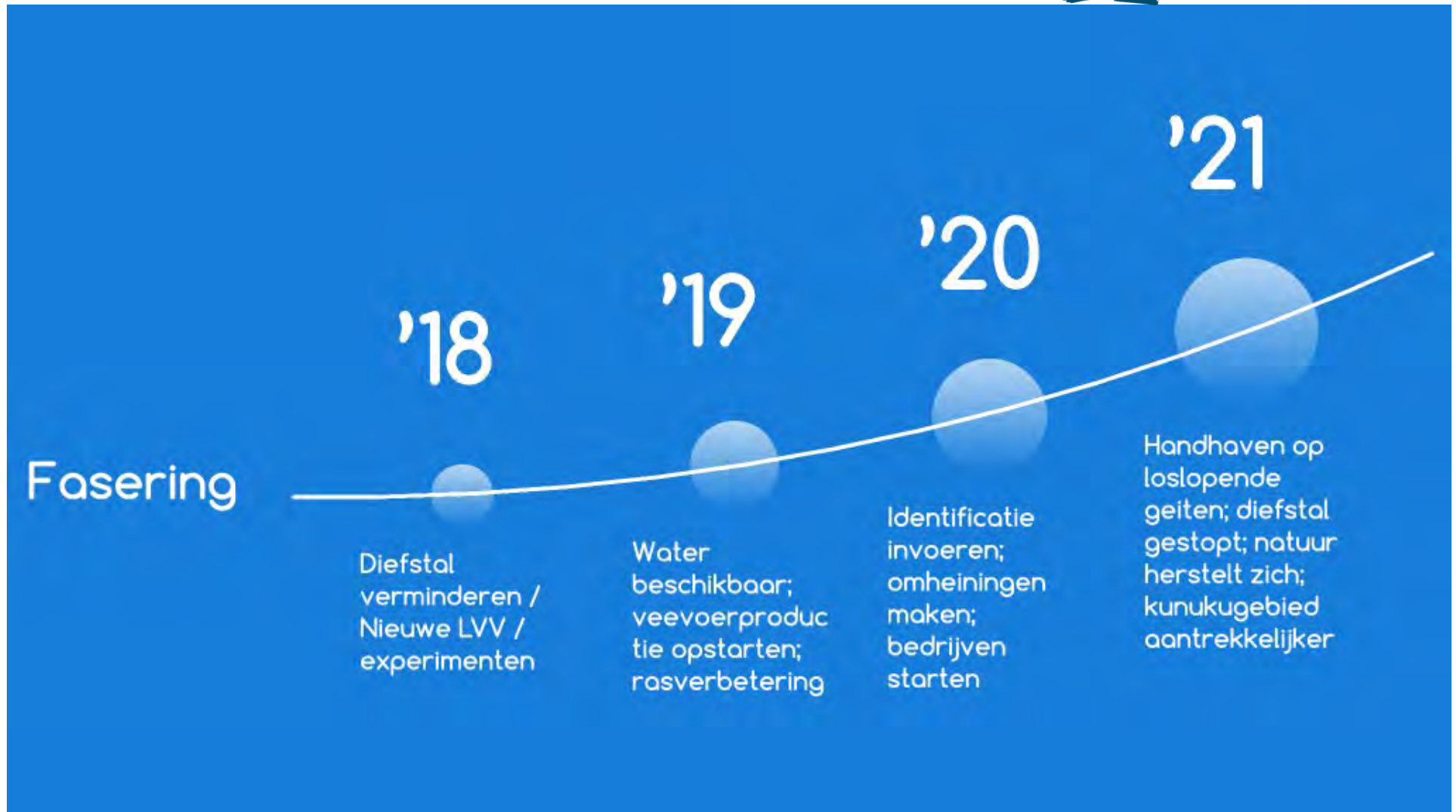
- Ondersteun keteninitiatieven die vraaggericht gaan produceren
- Intensiveer handhaving op illegaal geslacht vlees

Plan van aanpak (PvA)

- Document met hoofdlijnen plan én te ondernemen acties
- Basis voor besluitvorming door OLB en EZ
- Huidige gesprekken bedoeld om PvA te verbeteren

Samenwerking nodig

Ministerie van Economische Zaken

Groen Bonaire!

Op het eiland verbouw van ruwvoer, een
professionele geitenhouderij,
waardoor een groen & biodivers kunukugebied,
leefbaar en deels zelfvoorzienend eiland
en
behoud & versterking toerisme